

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی گزارش اصلاحی در حقوق ایران

دکتر ابراهیم تقی زاده

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

رضا تقی زاده

کارشناس ارشد حقوق خصوصی از دانشگاه بوعلی سینا همدان

انتشارات ماهروز

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : بررسی گزارش اصلاحی در حقوق ایران /
ابراهیم تقی‌زاده، رضا تقی‌زاده.
تهران: جاودانه، ۱۳۹۱.
مختصات نشر :
مختصات ظاهری : ۱۷۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۱۸۸-۵
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : سازش (حقوق) - ایران
موضوع : گزارش اصلاحی - ایران
شناسه افزوده : تقی‌زاده، رضا
رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۱ ق ۴ پ ۷۴ / KMH۵۰۰
رده‌بندی دیوینی : ۳۴۶/۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۲۷۸۳۰۵۲

عنوان کتاب: بررسی گزارش اصلاحی در حقوق ایران
تألیف: دکتر ابراهیم تقی‌زاده، رضا تقی‌زاده
ناشر: انتشارات جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۱
قطع و تیراژ: رقعی، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۱۸۸-۵

[http:// www.junglepub.org](http://www.junglepub.org)
[email:// Info@junglepub.org](mailto:Info@junglepub.org)

مرکز پخش: انتشارات جنگل جاودانه
۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰
۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول: مفهوم و سوابق فقهی، قانونی نهاد سازش و گزارش اصلاحی ۱

مبحث اول- تعریف و مفهوم سازش و گزارش اصلاحی ۳

گفتار اول- تعریف و مفهوم سازش ۳

گفتار دوم- تعریف و مفهوم گزارش اصلاحی ۴

الف) گزارش ۴

ب) اصلاحی ۵

مبحث دوم- پیشینه فقهی و قانونی نهاد سازش و گزارش اصلاحی ۸

گفتار اول- پیشینه فقهی ۸

گفتار دوم- پیشینه قانونی ۱۶

الف) قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی ۱۹

ب) قانون شوراهای حل اختلاف ۲۱

ج) آیین نامه موضوع ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت

مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث ۲۴

د) قانون امور حسبی ۲۵

فصل دوم: بررسی مبنا، موضوع و ماهیت قضایی گزارش اصلاحی ۳۷

مبحث اول- مبنای صدور گزارش اصلاحی ۳۹

مبحث دوم- موضوع گزارش اصلاحی ۴۷

مبحث سوم- ماهیت قضایی گزارش اصلاحی ۵۰

گفتار اول- ماهیت قضایی گزارش اصلاحی از حیث نوع تصمیم مراجع قضایی ۵۰

الف) دیدگاههای ارائه شده ۵۱

ب) دیدگاه مورد نظر ۵۸

گفتار دوم- ماهیت قضایی گزارش اصلاحی به لحاظ شکلی ۶۴

الف) بررسی دیدگاههای ارائه شده در این خصوص ۶۵

ب) دیدگاه مورد نظر ۸۲

فصل سوم: سازش و گزارش اصلاحی در مراحل مختلف دادرسی.....	۸۷
مبحث اول - مرحله بدوی.....	۸۹
گفتار اول - گزارش اصلاحی مسبوق به طرح دعوا.....	۹۰
الف) گزارش اصلاحی مبتنی بر سازش در دادگاه.....	۹۰
ب) گزارش اصلاحی مبتنی بر سازش خارج از دادگاه.....	۹۲
گفتار دوم - گزارش اصلاحی ای که مسبوق به طرح دعوا نیست.....	۱۰۲
مبحث دوم - مرحله تجدیدنظر.....	۱۰۵
مبحث سوم - بررسی موضوع در مرحله ی فرجام.....	۱۱۰
فصل چهارم: آثار گزارش اصلاحی.....	۱۱۵
مبحث اول - اعتبار امر قضاوت شده و فراغ دادرس نسبت به گزارش اصلاحی.....	۱۱۸
گفتار اول - اعتبار امر قضاوت شده و گزارش اصلاحی.....	۱۱۸
گفتار دوم - فراغ دادرس و استثنائات آن نسبت به گزارش اصلاحی.....	۱۳۴
الف) فراغ دادرس و گزارش اصلاحی.....	۱۳۴
ب) استثنائات فراغ دادرس و گزارش اصلاحی.....	۱۳۶
مبحث دوم - گزارش اصلاحی و طرق عادی و فوق العاده شکایت از آراء.....	۱۳۸
گفتار اول - گزارش اصلاحی و طرق عادی شکایت از آراء.....	۱۳۹
الف) گزارش اصلاحی و تجدیدنظرخواهی.....	۱۳۹
ب) گزارش اصلاحی و واخواهی.....	۱۴۸
گفتار دوم - گزارش اصلاحی و طرق فوق العاده شکایت از آراء.....	۱۴۹
الف) گزارش اصلاحی و فرجام خواهی.....	۱۴۹
ب) اعاده دادرسی و گزارش اصلاحی.....	۱۵۱
ج) اعتراض شخص ثالث و گزارش اصلاحی.....	۱۵۲
مبحث سوم - ابلاغ و اجرای گزارش اصلاحی.....	۱۵۶
گفتار اول - ابلاغ گزارش اصلاحی.....	۱۵۶
گفتار دوم - اجرای گزارش اصلاحی.....	۱۵۷
منابع و مأخذ.....	۱۶۵

یکی از اسباب زوال دادرسی، سازش طرفین دعوی با یکدیگر است. به عبارت دیگر افراد جامعه ممکن است اختلافات فی‌مابین را با توافق حل کنند و هرگونه که صلاح بدانند، آزادانه شرایط صلح را تعیین کنند. اگر چنین قراردادی خارج از دادگاه منعقد شود تحت حاکمیت اصل لزوم قراردادها قرار می‌گیرد و میان طرفین و قائم مقام قانونی آنها لازم‌الاجراء می‌باشد. اما گاهی اصحاب دعوا برای اینکه به اختلاف خویش پایان دهند (چه در دادگاه و چه خارج از دادگاه) به مصالحه و سازشی روی می‌آورند که به موجب آن هر یک از طرفین از قسمتی از ادعاهای خود چشم‌پوشی نموده و از دادگاه درخواست می‌نمایند، قراردادی را که بر این مبنا منعقد نموده‌اند را تثبیت نموده و رسمیت بخشد. در اینصورت دادرس دادگاه موضوع سازش و شرایط آن را به ترتیبی که واقع شده در صورت‌مجلس منعقد و به امضای طرفین و خود رسانده و با اعلام ختم دادرسی اقدام به صدور گزارش اصلاحی می‌نماید. لازم به ذکر است که با توجه به تأثیرات بسیار مثبت و فراوان این نهاد قانونی و با عنایت به اعتماد مردم به قاضی دادگاه و وجود زمینه‌های مذهبی و اخلاقی در جامعه، بنظر می‌رسد سعی و تلاش قضات، وکلا و سایر اشخاص مرتبط با موضوع، در مختومه کردن پرونده‌ها بویژه پرونده‌های حقوقی، از طریق صلح و سازش و تنظیم گزارش اصلاحی، در کوتاه کردن فرایند دادرسی بسیار مؤثر باشد. پس محاسن تنظیم گزارش اصلاحی را می‌توان به قرار ذیل دانست:

۱- جلب رضایت اصحاب دعوی در ختم سریع پرونده ۲- فصل خصومت و

قطع نزاع برای همیشه ۳- کوتاه کردن چند مرحله‌ای رسیدگی؛ به این لحاظ که رسیدگی قضایی معمولاً دو مرحله‌ای یا بیشتر است که خود مستلزم تشریفات طولانی دادرسی است، در حالیکه سازش و گزارش اصلاحی مأخوذ به این تشریفات نیستند. ۴- سهولت در اجرای احکام.

بر این اساس، موضوع «بررسی گزارش اصلاحی در حقوق ایران» را با این دیدگاه آغاز نموده تا با توجه به اینکه چنین نهادی در بسیاری از قوانین مورد پیش‌بینی قرار گرفته و در کمتر جایی از آن به شفافیت بحث شده است، به تبیین و تشریح این نهاد و جایگاه قانونی آن بپردازیم. در این نوشتار کوشش شده است تا جایی که اقتضا دارد، مسائل مربوط به گزارش اصلاحی را در چهار فصل به شرح ذیل مورد تجربه و تحلیل قرار دهیم:

در فصل نخست به تعریف و جایگاه فقهی و قانونی نهاد سازش و گزارش اصلاحی می‌پردازیم. فصل دوم را به بررسی مبنا، موضوع و ماهیت قضایی گزارش اصلاحی اختصاص داده و در فصل سوم، صدور گزارش اصلاحی در مراحل مختلف دادرسی را مورد بررسی قرار داده و نهایتاً در فصل چهارم به بررسی آثار، حدود اعتبار و نحوه اجرای آن می‌پردازیم. یادآوری می‌شود، به لحاظ فقر منابعی که به نحو مطلوبی به این موضوع پرداخته باشد، از اساتید محترم استدعا داریم با ذکر نقایص احتمالی، در تکمیل آثار بعدی همراهی نمایند.

و توفیق از خداست

دکتر ابراهیم تقی‌زاده

رضا تقی‌زاده

بهار ۱۳۹۱